Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Magine erets

[ʿal] Shulḥan ʿarukh Oraḥ ḥayim : ʿim kol ha-maʿalot

Ḳaro, Yosef ben Ephraim
ויסוי ,וראק

Ṿilna, 619 = 1859

החנמה תלפת תוכלה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11194

Visual Library

ת״ל נמן פסוק כ״ס כ״ג עוד בכם ל׳ יונה כפרקי אבות :

עטרת זקנים

רלא (א) ובשניעור משמעו א״צ לברך אלהי נשמה כו׳ וכן א״צ לברך ברכת התורה ע״כ :

דרשותה יאמר זה · מי שמתעסק וחבירו מ״ל אסותה יאמר לו בכוח תהיה ואמר כך יאמר לישותף קויתי ה׳ דהמתפלל על חבירו הוא נענה תחלה · (יש״ש ב״ק פ״ח ס״ד) :

רלא א ויהי נועם · משום סכנת המזיקין (מהרי״ו בדיניו סי׳ ו׳ וב״י סי׳ רל״ט בשם סמ״ג) : **ב** בסוד ישרים וכו׳ · פירוש משובח · ומ״מ טוב הוא דמתוך כך בא לשמה :

רלא שכל כוונותיו יהיו לשם שמים · ובו שעיף אחד

א ת״ל אם אי אפשר לו ללמוד בלא שינת צהרים יישן : פנה (ש״ל) וכמאור מפטתו מ״ל לברך אלהי נשמה (ב״י) וי״ל שיקרא קודם שיגע

א ויהי טוטפת (כל בו) : ב ובלבד שלא יאריך בה שאסור לישן ביום יותר משינת הסוס שהוא שיתין נשמי ; ואף בזה המעט לא תהא כוונתו להנאת גופו אלא להחזיק גופו לעבודת השי״ת וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך כדכתיב בכל דרכיך דעהו ואמרו חכמים כל מעשיך יהיו לשם שמים שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו שאפילו היה צמא ורעב אם אכל ושתה להנאתו אינו משובח אלא יתכוין שיאכל וישתה כפי היותו לעבוד את בוראו וכן אפילו לישב ב בסוד ישרים ולעמוד במקום צדיקים ולילך בעצת תמימים אם עשה להנאת עצמו והשלים חפצו ותאותו אינו משובח אלא א״כ עשה לשם שמים וכן בשביבה א״צ לומר שבומן שיכול לעסוק בתורה ובמצות לא יתגרה בשינה לענג עצמו אלא אפילו בזמן שהוא יגע וצריך לישן כדי לנוח מיגיעתו אם עשה להנאת גופו אינו משובח אלא יתכוין לתת שינה לעיניו ולגופו מנוחה לצורך הבריאות שלא תטרף דעתו בתורה מחמת מניעת השינה וכן בתשמיש אפי׳ בעונה האמורה בתורה אם עשה להשלים תאותו או להנאת גופו ה״ז מגונה ואפי׳ אם נתכוון כדי שיהיו לו בנים שישמשו אותו וימלאו מקומו אינו משובח אלא יתכוין שיהיו לו בנים לעבודת בוראו או שיתכוין לקיים מצות עונה כאדם הפורע חובו וכן בשיחה אפי׳ לספר בדברי חכמה צריך שתהיה כוונתו לעבודת הבורא או לדבר המביא לעבודתו · כללו של דבר חייב אדם לשום עיניו ולבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך יעשהו ואם לאו לא יעשהו ומי שנוהג כן עובד את (א) בוראו תמיד :

באר היטב

רלא (א) בוראו תמיד · עכ״פ דכ״ס סקל״ת לחזק דרך ישרה אם לעסוק בתורה ומצוותיה כל ימיו ונכנס מלחמים לו יכנס מיגיע כ״ג ויעסוק בתורה בכונה לבד :

ת״ל שבני סלקם בשם ר״ת בשם רבי סלמי ב בכתם פ׳ ג שם ומכ׳ אמת בר יעקב · דליכנה בתרא סוף וסרי״ף שם ורמב״ם בפ״ז מפ״ת ובנמת מיי׳ פרק שיש נוסע ג׳ פלוגי :

עטרת זקנים

רלב (א) ויש אומרים שיתפלל הש״ץ עם חזקתל כו׳ והציבור לא יתחילו עד אחר חאל הקדוש: (ב) שמוך לסנהה כו׳ דהיינו חצי שעה לפני זמן מנחה אסור דהיינו שעה ז׳ ושמוך למנחה קטנה בתחילת שעה עשירית (מור) :

יד אפרים

רלב (בס״ז סק״א) מה איכא בשם שבשיטת כו׳ בתמים בשם שבשיטת כו׳ בגל״: (בסמ״א ס״ק ח״) נכנס לנכפ״ר אם רגיל לקרות קודם ואם רגיל לשמע שוגם וקורא ק״ש כו׳ בגל״ :

רלב תימה למלי קרי ליה מנחה לי משום שסקריבו מנחה הלא גם בשחר הקריבו מנחה וי״ל משום דשיקר שת לעון הוא בשעת הקרבת מנחה עכ״ל התו׳ · ולא״כ מוכח דשיקר הוא המנחה קטנה כמ״ש סי׳ רל״ג דלא הוא זמן הקרבת המנחה אחר התמיד לבל בשם ומחלה היה זמן שחיטת התמיד ועמ״ש שם ובירושלמי פ״ב דברכות איתא שנתקנה בזמן הקרבת הקטורת שאחר תכון תפלתי קטורת וכו׳ : **א** יתפללו בלחש · דליח לי׳ לפ״ך למיתם ולאפקינהו בקול רם לפי שמלות תפלה בלחש ולא נפקי י״ח בין יחיד בין לבור אלא בלחש (ב״י פ״ל) ול״ע דבסי׳ קכ״ד ס״ב משמע דיולא בתפלתו שבקול רם ול״ל דהתם מ״ל בע״ח : **ב** הש״ץ עם הקהל · ומ״מ בח״ל לא יעשה כן לבתחלה כיון שאומר הש״ץ עניני ברכה בע״מ והקהל אומרים הדרכן ליכא יו״ד דלייתי לפ״ך ומ״מ אם הגמה דמוקה מאד יתפלל מיד בקול רם ויאמר הש״ץ עניני והקהל יאמרו בש״ת (ר״ל תבי״ב בסי׳ פ״ו): **ג** להסתפר · שמא יעבר הזמן ויחזור אחר אחרת ויעבור המנחה · ולפשר אם יש לו ג׳ לו ג׳ זוגים שרי : לא יקח ילד בחיקו סמוך לערב דשמא ישכח בגדיו ובעוד שיחזור אחר מיס יעבור מנחה לו יתאחר לבוא לבה״כ (ס״ח סי׳ י״ח) : **ד** סמוך למנחה · דיינו אלי שמה קודם: **ה** לטרחץ · אפי׳ לבזיע בעלמא גזרה שמא יתפלף : **ו** לבורסקי · אפילו לעיוני בעלמא שמא ירחה שנתקלקלו הטורות ויצטער ויבא טרוד בלעברו ולא יתפלל משמע דה״ס לכל מלאכה לו משבון ביולא בזה : **ז** ולא לדין · אפי׳ כבר שמע טענותיהם לאסור לגמור הדין שמא ירחה טעם ויסתור הדין : **ח** סעודה קטנה · דלמא אתי לאמשוכי · כתב מהרי״ו ה׳ פסח וכ״ל דה״ה מי שלא התפלל ערבית עם הצבור אסור במלאכה ובלימוד עד שיתפלל כדאמרי׳ פ״ק דברכות ואוכל קימעא וכו׳ אבל בשחרית כיון שהצבור מתפללין לא חיישינן שמא יפטע ומה״ש נהגו לאכול אחר זמן מנחה קטנה ושוב דהשמש מזכיר וקורא לב״ה אבל במקום שאין שם מנין אסור ללמוד בשחרית קודם שיתפלל ע״כ וכ״ה לעיל סי׳ ל״ט ס״ו דלא כמו שפירש הב״ח בסי׳ תל״ח דברי מהרי״ו דדוקא מי שיתפלל בב״ח ופעם א׳ לא התפלל ערבית בב״ח אז אסור ללמוד אבל מי שמתפלל לעולם בביתו מותר ללמוד דשיניך ראותה דליתא ומפני שהב״ח לא הפתיק סוף דבריו פירש פירוש אחר ע״ש וכה דאמרי׳ בברכות שלא יאמר אדם אוכל ואשתה תחלה ואח״כ אקר״ק אלא נכנס לבית המדרש וקורא ק״ש מייתי קודם זמנה דהיינו אלי שמה קודם הזמן דאסור באכילה ומותר בלימוד כדי שלא יהא יושב ובטל אלי שמה כ״כ תר״י וכ״כ של״ה וע׳ בב״י סי׳ רל״ה אבל בשבגיע זמן אסור ללמוד דקי״ל כרש״י וכמ״ש סי׳ פ״ט ס״ו אלא במקום שיש מנין אבל אם אין מנין אסור ללמוד אפילו בשבגיע זמן מנחה קטנה ואם החמילו סמוך למנחה קטנה מפסיקין אפי׳ יש שהות ע׳ בחוכן מפסק סי׳ ה׳ וכל הספור ומפסיק בקרא הדיוט (ל״ח ירושלמי) ומקשה שם והא אתן שמור מק״ש ואם לא לקרות קודם ומשני אל״ל דאמר איני שומע לכם לבטל מלות שמים

הלכות תפלת המנחה

רלב דברים האסורים בשעת המנחה · ובו ג׳ סעיפים

א ת״ל אם השעה דחוקה **א** יתפללו בלחש ואחר כך יאמר שליח צבור מגן ומחיה ויענה קדושה ובסיים האל הקדוש אם אין שהות ביום לגמור י״ח ברכות : הגה (י״) ויש אומרים שמתפלל **ב** הפליח לבור שם הקהל (א) בקול רם וכן מוסגים ומיין לעיל סימן קכ״ד סעיף ב׳ :

ב (א) ג לא ישב אדם **ג** להסתפר **ד** (ב) סמוך (ב) למנחה עד שיתפלל ולא יכנס **ה** לטרחץ ולא **ו** לבורסקי (מקום שמעבדין שם את הטעורות) **ז** ולא לדין ולא לאכול **ג** אפילו **ח** (ג) סעודה קטנה סמוך למנח׳ גדול׳ **ט** (ב) ואם (ד) התחיל באחת

רלב (א) לא ישב אדם לפני הספר כו׳ · כל זה בשמנה פ״ק דשבת ופרכינן הי סמוך למנחה אילימא סמוך למנחה גדולה הא אילכא שהות מוכח אי׳ דמנחה גדולה היא מו׳ שעות ומחצה ולמעלה וסמוך לה היינו אלי שעה הוי בתחילת שעה סמוך למנחה קטנה אם בתחילה אין מפסיקין גימא אילו תיובתא דריב״ל דאמר כיון שהגיע זמן הפלת המנחה אסור לאדם שיעשה כלום קודם הפלת המנחה לעולם סמוך למ״ג ובהספורת בן אלעשה שהיה מתפר בשעה כמו ל״ג . ולא למרחץ כולה מלחא דמרחץ · ולא לדין להחלת דין ממלא דמ״ג דוקא הספורת בן אלעשה וכולה מילתא דמרחץ ובורסקי גדול והחמילת דין לאסור סמוך למ״ג ואם התחילו אין מפסיקין אבל סעודה קטנה מתחילין רב אחא בר יעקב אומר לעולם בהספורת דיבן ולבתחלה אסור שמא יבבר הזוג ולא למרחץ אפי׳ לחיב בעלמא ולבתחילה לא שמא יתפלף ולא לבורסקי אפילו לעיוני בעלמא לבתחלה לא דלמא אתי בסידא ומטריך ולא לאכול אפי׳ סעודה קטנה ולבתחלה לא דלמא אתי לאמשוכי ולא לדין אפי׳ בגמר דין ולבתחלה לא דלמא אתא שמא ואחר דיבא ופסק רי״ף ורמב״ם כלישנא בתרא דהוא רב אחא בר יעקב והיינו דיעה שמביא כאן הב״ש ובהיינו לאומרה והתוס׳ בשם ר״ת פסקו לקולא בתירוץ הראשון והיינו הי״ח שמביא רמ״א : (ב) ואם התחיל בא׳ כו׳ . פירוש אפילו בהספורת בן אלעשה דהא שבעיו לא מצינו מומרא בהספורת בן אלעשה יותר משאר הספורת ומנ״ל לומר מומרא בזה דמחני׳ חייבי בכל הספורת ועל כולם לומר אם התחילו אין מפסיקין וה״ה בסעודה גדולה והחלת הדין וכולה מילתא דמרחץ אלא דנ״ל דסעודה גדולה אפילו התחיל מפסיק משעה אחר דלא מיירי מתני׳ מיהא ובהיינו משעה שברות דאיתא בגמרא בפ״ק דשבת דף י׳ בתפלת ערבית נמ״ל מוכה מעלמי׳ ליה ופרכינן וכא מנחה לב״ע מוכה ותנן אם התחילו אין מפסיקין ומשני התם לא שביחא שברות הכא שביחא שברו׳ ובתב הרא״ש מזה ראיה לפסק הרי״ף דאי מיירי בס״ק בשיר דלא שביח שברות אבל אם מיירי בס״ג מה״ש שביחא ושביחא שברות אל״ב לאיזו דאיזרות הרי״ף אסור בס״ג משום שברות ואפי׳ התחיל מפסיק אלא דמחני׳ לא מיירי מזה אלא מיירי מכל הני מילי שהם קטנים סעודה והספורת ודין ואם״ה לא יתחיל משום גזירות

באר היטב

רלב (א) בקול רם · ופ״ש בח״ל לא בשמאם כן לבתחלה כיון שאומר ברכה בפ״ע שביבו ברכה בפ״ע ובקבל אומרים בדרכן ליכא יו״ד דלייתי לפ״ל ומ״מ אם בשעה דחוקה אחר יתפלל מיד בקול רם ויאחר שם מגן ומחיה ובקבל יאחרו בכ״ח בלג״ח מ״ל ושיין לעיל סימן קכ״ד ס״ב בס״ם · ובאמ״ר ז״ל לא בריה לאומרים בקול רם אלא בלחש ואחר כך בקול רם אפילו אחר שקיעת החמה אפילו בא״ם : (ב) לאמנחה · פירוש אלי שמה קודם · ולא ימתיק לו ילד בחיקו שמא ישבר בגדיו ונעוד מיתחור אחר שמים ישבור זמן מנחה לו יתאחר לבא לב״ב ה״ה סימן י״ם : (ג) סעודה קטנה · דיומא אפי׳ לאמשוכי · כתב מהרי״ו בהלכות שבת ול״ל דה״ה מי שלא התפלל בשבת

באחת מכל אלו אינו מפסיק אע"פ שהתחיל באיסור ד והוא שיהא שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו או מלאכתו אבל י אם אין שהות להתפלל אחר כך צריך יא (ה) להפסיק מיד ה ומאימתי התחלת תספורת משיניח סודר של ספרי' על ברכיו והתחלת מרחץ משיפשוט לבושו העליון והתחלת בורסקי משיקשור בגד בין כתפיו כדרך הבורסקים והתחלת דין אם היו עסוקים בו משיתחילו בעלי דינין לטעון ואם לא היו עסוקים בו משיתעטפו הדיינים ו ולדידן משישבו אדעתא לדון והתחלת אכילה יב משיטול (ו) ידיו: הגה (ג) ויש חולקים וסבירא להו יג דסעודה קטנה מותר ואינו אסור רק בסעודה גדולה או מילה (טור בשם ר"ת) יד וי"א דאפילו סעודה גדולה סמוך למ"ג שרי (בעל המאור והגהות מרדכי פ"ק דשבת) (ג) וי"א דסעודה קטנה אפי' סמוך למנחה קטנה שרי (טור בשם ר"י) ונהגו להקל כשתי הסברות דהיינו בסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה ובסעודה קטנה טו סמוך למנחה קטנה והאידנא הטעם משום דעכשיו קורין לבית הכנסת לא חיישינן דלמא יפשע ולא יתפלל (אגודה פ"ק דשבת) (וע"ל סי' פ"ט) מיהו בסעודה גדולה יש להחמיר אפי' סמוך למנחה גדולה ואפילו אם התחיל קודם לכן כשמגיע מנחה קטנה טז (ד) והשעה (ז) עוברת צריך לקום ולהתפלל (טור וב"י בשם הפוסקים): ג ז והא דאסור לאכול סעודה קטנה היינו כשקובע לסעודה אבל לטעום דהיינו אכילת פירות מותר ח והוא הדין לאכול פת יז (ח) כביצ' כדרך שאדם אוכל בלא קבע מותר:

רלג זמן תפלת המנחה ובו ב' סעיפים

א (א) א מי שהתפלל תפלת המנחה לאחר ו' שעות ומחצה ולמעלה (א) יצא ב ועיקר זמנה מט' שעות ומחצה ולמעלה ג עד הלילה לרבנן ולרבי יהודה עד פלג המנחה שהוא עד סוף י"א שעות חסר רביע: הגה (א) ג ומשערי' (ב) שעות אלו לפי ענין היום ואף אם היום ארוך משערינן (ג) לי"ב שעות והם נקראים ד שעות זמניות וכן כל מקום ששערו חכמים בשעות משערינן בשעות אלו (רמב"ם בפי' המשנה בפ"ק דברכות): ג ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד והוא שיעשה ה לעולם כחד (ד) מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה ואם עושה כר' יהודה ומתפלל ערבי' מפלג המנחה ולמעלה צריך ליזהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה ד ועכשיו שנהגו להתפלל תפלת המנחה עד הלילה אין להתפלל תפלת ערבית קודם שקיעת החמה (ב) ואם בדיעבד

גזירות ואם התחיל לא יפסיק אבל בגדולות לא איירי מתני'. ולפי הנראה מלד אחר יש חילוק בהם דבתספורת גדול והתחלת דין וכולי מילי דמרחץ לא יפסיק בהם אפי' אם התחיל דלא מצינו חומרא בהם אבל בס"ג מצינו חומרא משום שכרות ע"כ יפסוק אפי' בהתחיל והיינו כשהגיע זמן תפלת מנחה קטנה אע"פ שיש שהות ביום אח"כ להתפלל. וא"ל ממ"ש הרא"ש וז"ל ר"ת פסק הלכתא כלישנא קמא בס"ג או בתחלה הדין אין מתחילין דקתני לקמן מאימתי התחלה דין אלמא דבתחילת דין איירי ולאו לאיסור היא דמצינו למימר דמפרש התחלת דין משום דהתחילו אין מפסיקין כמ"ש התחלת מרחץ ובורסקי עד כאן לשונו פירוש שפיר נוכל לפסוק כרי"ף ואם כן לרי"ף הוי בס"ג נ"כ אין מפסיקין כמו בתחיל' הדין דס"ג הוי כתחלת דין ל"ק כלל דודאי ללישנא קמא דמיירי מתניתין בדברים גדולים אז מוכח במתני' דס"ג מותר בדיעבד דהא מזה מיירי מתני' דמותרת בדיעבד אבל ללישנא בתרא דהוא פסק הרי"ף מיירי מתני' מדברי' קטנים ובזה התירה המשנה בדיעבד ומדברים גדולים לא מיירי כלל אלא שאנו מחלקים מבחוץ ביניהם דבס"ג יש חשש שכרות ויש לגזור בה אפי' בדיעבד כמו בתפלת ערבית למאן דאמר חובה משא"כ בשאר דברים גדולים דבהם מותר נ"כ דיעבד כמו בקטנים וא"ל ללישנא קמא דמתיר במשנה אפי' בגדולים בדיעבד ואפילו בס"ג קשיא מחשש שכרות ומ"ש מערבי' כמ"ש י"ל דבגמ' איכא עוד חילוק בין תפלת ערבית למנחה דבמנחה כיון דקביע זימני' מירתת ולא אתי למפשע משא"כ בערבית וא"כ נוכל לומר דלישנא קמא ס"ל האי חילוקא דקביע זימניה בין מנחה לערבית אבל תלמודא דקאמר החילוק דמחמת שכרות הוא ס"ל כלישנא בתרא דמצי שפיר לחלק בחילוק זה כיון דמתני' לא מיירי מזה כנלע"ד ברור דלהאי דיעה שהוא פסק הרי"ף והרמב"ם יש לאסור אפילו דיעבד בס"ג כשיגיע זמן מ"ק אבל שאר דברים גדולים כגון תספורת בן אלעשה וכולה מלתא דמרחץ ותחלת דין אם התחילו אין מפסיקין נמצא לפ"ז דללישנא קמא יש עוד קולא בס"ג בדיעבד ולבתרא יש חומרא אפילו בדיעבד בס"ג ומו"ח ז"ל כתב בע"א והנלע"ד כתבתי: (ג) ויש חולקים. הוא דעת ר"ת דפסק כלישנא קמא דמתני' אינו אוסר לכתחלה אלא בדברים גדולים ובדיעבד אין מפסיקין אפילו בס"ג ובמ"ק כתב הטור לפ"ז אפילו בס"ק ובשם ר"י כתב לפ"ז בס"ק אפי' סמוך למ"ק שרי להתחיל. וזהו הי"א השלישי שמביא רמ"א והי"א השני שמביא רמ"א ס"ל דמתניתין מיירי ממ"ק ואפ"ה בדיעבד אין מפסיקין אבל במ"ג לא מיירי ואפילו בס"ג שרי' והא דמוקי בגמ' במ"ג הוא דלא תקשה מדריב"ל דאמר כיון שהגיע זמן תפלה כו' ולא קיי"ל כריב"ל כדאמרי' בדוכתא אחריתי ממילא מתוקמא מתניתין אפילו במ"ק דאם התחילו אין מפסיקין אבל התוספות דחו זה ואמרו הא דמסיק בדוכתא אחריתא דלא כריב"ל היינו במאי דאמר אסור לטעום כלום דהיינו אפי' פירות אבל במ"ש אסור לאכול סעודה קיי"ל כוותיה ממילא קי"ל כוותיה דריב"ל וכ"פ הטור וש"ע בסמוך סעיף ב': (ד) והשעה עוברת. בטור כתוב אפי' כשהגיע מ"ק שהיא בת ט' שעות ומחצה ובלבד שיהא לו שהות להתפלל אחר שיגמור סעודתו עכ"ל ואם נתכוון רמ"א לומר שלא יהיה לו שהות אחר הסעודה למה כתב שאסור מצד יש להחמיר דהא בזה לכ"ע אסור ונראה דהך והשעה עוברת פירוש שבאמת יש עוד שהות אח"כ אלא דיש לחוש מתוך שרוצה שתמשוך הסעודה עוד זמן עד שיעבור הזמן יש להחמיר בזה:

רלג (א) מי שהתפלל כו'. זה דעת רמב"ם משמע דוקא בדיעבד יצא. וכתב ב"י שמדברי הטור והרא"ש משמע דזמן מנחה לכתחלה הוא מו' שעות ומחצה ולמעלה וכאן סתם כרמב"ם אבל מנהגנו הרבה פעמים שמתפללים מנחה קודם פלג המנחה דהיינו י' שעות ומחצה:

אם

שמים אפי' שעה אחת · וע' סימן ע' ס"ב: י אם אין שהות · אפי' התחיל בהיתר מפסיק: יא להפסיק מיד · אפי' עוד היום גדול כל שיודע שיתמשך סעודתו עד שתחשך צריך להפסיק מיד · וכ"מ בר"י בסוכה ד' ל"ח ע"ש: יב משיטול ידיו · ומי שרגיל להתיר איזורו בשעת אכילה משיתיר איזורו אפי' קודם נטילה: יג דסעודה קטנה מותר · ולדידהו תספורת דידן נמי שרי ומרחץ דוקא כולה מלתא דמרחץ אבל להזיע בעלמא שרי ובורסקי דוקא בורסקי גדולה ודין דוקא לתחילת דין אסור ומ"מ הם מודו דאם התחילו סמוך למ"ק מפסיקין אפי' סעודה קטנה: יד וי"א דאפי' · ולדידהו סמוך למ"ק אסור אפי' סעודה קטנה ואם התחילו אין מפסיקין אפילו מסעודה גדולה: טו סמוך למ"ק · ומ"מ כשהגיע מ"ק מודה דאסור מיהו במרדכי מיקל גם בזה וכתב דאין איסור אלא בסעודה גדולה וסעודה גדולה סמוך למ"ק דהיינו שעה עשירית לכ"ע אסור ואין להקל בזה וכ"כ הב"ח וגם הרשב"א מודה בזה דלא כמ"ש הב"ח וכ"ה באגודה דאין לסמוך בסעודה גדולה על קריאה לבה"כ · ומ"מ בתחלת דין ואינך מילי סומכין על קריאת בית הכנסת דלא ממשכי כולי האי ועוד דאמרינן בגמ' לא שכיחי שכרות אם כן פשיטא דבסעודה דשכיח שכרות אסור להתחיל דבשכור לא מהני קריאת ב"הכ: טז והשעה עוברת. עמש"ל דאפילו עוד היום גדול צריך להפסיק אם יודע שתמשוך סעודתו עד שתחשך: כתב ב"ש בשם תשובה בשבת ולא יצאו מבה"כ עד אחר חצות יתפללו מנחה בצבור ואח"כ יאכלו דסעודת נישואין הוי ס"ג אבל סעודת שבת בביתו לא מקרי ס"ג: יז כביצה · דוקא ולא יותר וצ"ל דלשתייה יותר מכביצה אסור. אע"ג דגבי סוכה מקרי עראי מ"מ הכא טעמא דלמא ממשך וזה שייך יותר בשתיה דמשכר:

רלג א ולמעלה יצא · משמע דקודם לכן לא יצא ואע"ג דבאמת זמנה אחר ו' שעות כדאיתא ביומא דף כ"ח מ"מ כיון דאין אנו בקיאין לא יצא: ב ועיקר זמנה · עיקר זמן שחיטה היא מדאורייתא מו' שעות ומחצה רק שהיו מקריבין אותו בכל יום מט' ומחצה כדי להקריב תחלה קרבנות יחיד שאסורין להקריב אחריו ולכן עיקר זמן המנחה היא מט' שעות ומחצה (ומ"מ אם רוצה לאכול מתפלל מ"ג לכתחלה כמ"ש סי' רל"ב ומ"ש מי שרוצה לצאת לדרך כמ"ש ססי' פ"ט וע' בתו' ר"פ ע"פ וכ"ה ססי' רפ"ו) רק שבע"פ שחל להיות בערב שבת היו מקריבין בו' ומחצה ועמ"ש סי' רל"ב: ג ומשערינן · בת"ה משמע שמשערין מעה"ש עד צ"ה וכמ"ש סי' תמ"ג וע"ש אבל בלבוש ובל"ח כתבו דמשערין מהנץ החמה עד שקיעתה וכ"כ בש"ג פר' ת"ה וצ"ל דאיה לדבריהם משמשים דף ל"ג ע"ב דזמן השחיטה אינו אלא עד תחלת השקיעה וכ"כ התוס' במנחות דף כ' ע"ב והוא כמו שעה וחומש שעה קודם צ"ה ומיהו י"ל דתקנו נגד הקרבת המנחה וכמ"ש סי' רל"ב · וגם הלבוש כוונתו בסוף השקיעה והוא כמו רביעית שעה קודם צ"ה וע' בהגה שניה: ד שעות זמניות · ערס"י פ"ט וסי' רס"א מ"ש דלא כיש מי שכתב דלעולם מוסיפין הלילה עד י"ב שעות ואח"כ מתחיל היום דליתא דהא זמן מנחה מחצות היום ולמעלה וילפי' מבין הערבים משינטה החמה למערב וא"כ הוי באמצע היום ממש וגם לרבנן שחרית עד חצות ממש שבוב אסור להקריב תמיד של שחר ומינה לר"י עד ד' שעות דהיינו שליש היום ואע"ג שכתבתי בסי' א' בשם הזוהר שלענין חצות לילה חשבינן הלילה לי"ב שעות ע"ש דלגבי הקב"ה לילה כיום יאיר ולכן חושב לעולם י"ב שעות לילה ואנחנו צריכים לכוין העת שהוא רצון לפניו אבל התפלות נגד תמידין תקנום ומסור בידינו הכל לפי המקום והאופן מהלך החמה · וכן השבתות ומועדים וכן כתב מהרי"ל בתשובה סי' קס"ג · וע' סי' תמ"ג: ה לעולם כחד · פי' שלא ינהוג פעם כך ופעם

כך

באר הגולה

ד טוס' והרא"ש והר"ן ממשמעות הגמרא שם והפוסקים ל"ס ה שם בגמ' י' ו ב' ירושלמי ז ברכות כ"ח ח טור א ב"י בשם הרמב"ם בפ"ג מהלכות תפלה ב ברכות כ"ז ג שם כ"ו ד רבינו יונה שם:

עטרת זקנים

(ג) וי"א דסעודה קטנה כו' · וע"כ נהגו היתר לסעוד לאחר שהגיע זמן מנחה קטנה (מהרי"ו) ודוקא ביחיד הסועד כיון דאיכא שעה קבוע לשמש שקורא לבא לבה"כ לא חיישינן שמא יפשע אבל רבים שנכנסו לסעודה אפי' סמוך למנחה קטנה אסור כ"ש כשהגיע זמן מנח' קטנה (ב"ח):

רלג (א) ומשערינן שעות אלו כו' · ומחשבינן י"ב שעות היום מעת זריחת השמש עד עת שקיעת החמה ולא עד עת צאת הכוכבים שהוא לילה ממש ואז עד שעה ורביעית קודם שקיעת החמה זמן מנחה הוא לר"י ולא יותר וכן הבנתי ממשמעות הלשון (מהרדם"י): (ב) ואם בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה יצא אבל קודם פלג המנחה לכ"ע אינו רשאי להתפלל (מהרדם"י):

יד אפרים

(במג"א סק"ט) וע' סי' פ' סעיף ג' כ"ל וי"ל דל"פ לדעת הרי"ף והרמב"ם שם ועיין לקמן סי' קפ"ט סק"ט:

באר היטב

כשיגיע זמן מנחה קטנה · ואם התחיל סמוך למנחה קטנה מפסיקין אפילו יש שהות · וכל השעור ומפסיק נקרא בדיום עמ"א: (ה) להפסיק מיד · אפילו עוד היום גדול כל שיודע שתמשך סעודתו עד שתחשך צריך להפסיק מיד · ואפילו התחיל בהיתר מפסיק מ"א: (ו) ידיו · ולמי שרגיל להתיר איזורו בשעת אכילה משיתיר איזורו אפילו קודם נטילה: (ז) עוברת · פ"ל ס"ק ס' דאפילו עוד היום גדול צריך להפסיק אם יודע שתמשוך סעודתו עד שתחשך · כתב ב"ש בשם תשובה בשבת ולא יצאו מבה"כ עד אחר חצות יתפללו מנחה בצבור ואח"כ יאכלו דסעודת נישואין הוי סעודה גדולה אבל סעודת שבת בביתו לא מיקרי סעודה גדולה: (ח) כביצה · דוקא ולא יותר · וצ"ל דלשתיה נמי יותר מכביצה אסור עמ"א:

רלג (א) יצא · אם בדיעבד התפלל בתחלת שעה שביעית דהיינו אחר שש שעות לא יצא מ"א וסיר אחרן · וכיה ישק"ב סימן ל"ח פסק דיצא: (ב) שעות אלו · דהיינו מהנץ החמה עד סוף שקיעתה והוא כמו רביעית שעה קודם צ"ה עמ"א: (ג) לי"ב שעות · ר"ל שהיום משערין לי"ב חלקים אפילו אם היום ארוך י"ח שעות, וכל חלק נקרא שעה · וע"ל סימן פ"ט ס"ק ג': (ד) מינייהו · פי' שלא ינהוג פעם כך ופעם כך

שערי תשובה

רלג (ב) יצא עבה"ט ובבר"י כתב דלא יצא דאע"ג דזמנה אחר חצות מ"מ כיון דאין אנו בקיאין לא יצא כמ"ש סמג"א ובלקוטי פר"ח ע"ש וע"ש בשם רדב"ז סי' תרע"ז דמפלג המנחה עדיף מתחלת זמן מנחה קטנה כ"כ רבינו חננאל כ"ש מנחה גדולה שאין להתפלל אותה אלא מתוך הדוחק ע"ש וע' בשלמת חיים סי' י"ז שהאריך בענין אם מותר להתפלל מנחה אחר שקיעת החמה וסיים גם דע"מ דזמן תפלת המנחה עד הלילה ע"ש וכתב בשם האר"י ז"ל שיש להתפלל תפלת מנחה בעינים סגורות וכן לענין כ' ידיו זו ע"ג זו ימין על שמאל וכן יעשה בערבית ובערבית של ע"ש א"צ לסגור עיניו וצריך לומר עלינו אחר כל ג' תפלות היום וכן י"ל מזמור ס' רוצי ומזמור אלקים יחננו אחר כל ג' תפלות ע"ש:

קטנים

באר הגולה

ס ל' הטור בשי' ל"ג וכ"ם לייתי מולא סדילין א מכוכת סרא"ם כלל ד' סי' ס' ב כתבי מסר"ל ישראל סי' נ"ט :

עטרת זקנים

רלד (א) אם שכח ולא התפלל מנחה כו' · אפי' הזיד במנחה יכול להשלים אותה בזמן תפלה שלאחריה אם רוצה בלא חידוש אבל ערבית ושחרית אין להתפלל אותה בתורת תשלומים אלא בתורת נדבה וצריך להדש בה וכשמתפלל ערבית שתים אם שכח ולא התפלל מנחה אין לומר תחנון לפי שאין נפילת אפים בלילה כנ"ל ופשוט הוא כמה שכ' לקמן בסי' רל"ז :

יד אפרים

רלג (בט"ז ס"ק ב' בסופו) · ועיין מ"ש בסימן קל"ב בנ"ל :

בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ו ולמעלה יצא ובשעת הדחק יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה : הגה ולדידן במדינות אלו שנוהגין להתפלל ערבית מפלג המנחה אין נו להתפלל מנחה אחר כך ובדיעבד או בשעת הדחק יצא אם מתפלל מנחה עד הלילה ז דהיינו (ה) צאת הככבים : (בית יוסף בשם אהל מועד ורמב"ם) :

ב (ב) ס אם יש לו מים צריך ליטול ידיו כדי להתפלל אף על פי שאינו יודע להן שום לכלוך ולא יברך : (וע"ל סימן ל"ב סעיף ס') הגה ואפי' **ח** עומד מלמודו יטול ידיו (ו) לתפלה · (מנהגים) ואם אין לו מים מזומנים (ז) אינו צריך ליטול :

רלד הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה ובו ב' סעיפים :

א א הרוצה להתפלל מנחה גדולה ומנחה קטנה אין ראוי לו להתפלל רשות אלא הגדולה ואם יתפלל הגדולה חובה לא יתפלל הקטנה כי אם רשות אבל אין ראוי להתפלל תפלת רשות אא"כ מכיר בעצמו שהוא זהיר וזריז ואמוד בדעתו לכוין בתפלתו מראש ועד סוף בלא היסח הדעת אבל אם אינו מכוין בה יפה קרינן ביה למה לי רוב זבחיכם : הגה **א** (א) (א) אין לומר אשרי שקודם מנחה אלא כשיש מנין בב"ה כדי שיאמרו עליו הקדיש שלפני תפלת המנחה (הגהות סמ"ק וכל בו) יש שכתבו שנוהגין לומר (ב) פרשת התמיד **ב** (ב) קודם אשרי של תפלת המנחה נגד תמיד של בין הערבים ומנהג יפה הוא (אבודרהם בשם הר"י וב"י) :

א (א') ג אם שכח ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים ואומר אשרי קודם תפלה שהיא תשלומין לתפלת המנחה : (וע"ל סימן ק"ח) :

כך ומכ"ש שלא יתפלל ביום א' מנחה אחר פלג המנחה וערבית קודם ל"ה: ו **למעלה יצא** · משמע דקודם פלג המנחה אפי' בדיעבד לא יצא וכ"ה סי' רס"ג סי"ד ע' סי' רל"ה סס"א: ז דהיינו צ"ה · וז"ל ד"מ מהרי"ל היה מתפלל מנחה בשעת הדחק סמוך לל"ה ואמר אע"פ שנראה בעיר לילה מ"מ עדיין יום הוא כמ"ש ר"י יהא חלקי ממכניסי שבת בטברי' עכ"ל והו דוקא בעיר שבתים גבוהין או שיושבת בעמק ועכשיו נוהגין להתפלל מנחה ומעריב סמוכין זה לזה כי סוברין כרבנן ומה שמתפללין ערבית קודם הלילה היינו מפני הדוחק שטורח הוא לאסוף הצבור שנית וכ"ה בטור סי' רל"ה ויחיד שלא התפלל בצ"הכ ימתין עד הלילה· ועמ"ש סי' ל' ס"ט וצריך ליזהר שלא יתפלל ערבית קודם פלג המנחה כמש"ל : **ח עומד מלימודו כו'** · ולה"ה מדאמרי' פ"ט דב"מ אבות העולם דמשו ידייהו (ה"מ הגמ"ג) פירוש דאע"פ שבמתים אין שייך לומר שנגעו במקום מטונף אעפ"כ צריכין ליטול ומ"מ נ"ל דאם נטל ידיו לתפלה אע"פ שהפסיק אחר כך בלימודו כגון בזמן שדורשין א"צ ליטול שנית וכ"מ בברכות דף כ"ג וע' סי' נ"ב ס"ה ומ"מ בשבת שמפסיקין במכילת המצות נ"ל שצריך ליטול שנית לתפלת מוסף אא"כ לא הסיח דעתו ואם נטל ידיו לאכילה ואכל מ"מ צריך ליטול לתפלה כיון שלא נטל לתפלה משא"כ ברחץ ידיו שחרית דהוי נטילה לתפלה פ' סי' ד' כנ"ל :

רלד א אין לומר אשרי · ואם אמר אשרי בלא מנין ואח"כ באו מנין יאמרו א' מזמור א' ואח"כ יאמר קדיש וכ"ל דה"ה כשלומדים בבה"כ וליכא מנין ואח"כ קורין י' לומר קדיש לא ילות עבדי וק"ו הוא דהא עיקר טעם קדיש על הלימוד משום שנתקדש השם וא"כ בעי' י' בשעת הלימוד כדילפינן מונקדשתי בתוך בני ישראל ועבי"ד סי' קנ"ו · כתוב בפסקי מהרל"י סי' נ"ט אפי' אם מקצת לבור התפללו בעונתו ומשכו עד הלילה א"ל קדיש כיון שנתחדש יום אחר שהפסיקו מלהתפלל עכ"ל · וא"כ ה"ה אם נמשכו באמירת א"מ וכיולא בו שא"ל קדיש תתקבל וצריך ליזהר שלא יבא לידי כך ושיאמרו הקדיש קודם ל"ה ועמ"ש סי' קל"ח ס"ג : **ב קודם אשרי** · ומ"ע בתשובה סי' י"ד כתב בשם הזוהר לאומרה אחר אשרי משום דבסוכה דף כ"נ איתא שמנחה היו מתפללין אחר הקרבת התמיד ומנחה היו מתפללין קודם הקרבת התמיד ואשרי הוי כמו תפלה ע"כ · ושוב לומר ג"כ פטום הקטרת · כתב ל"ס טוב לומר הודו לה' ברכו וכו' עד והוא רחום מפני שהיו אומרים אותו לפני הארון בערבית :

(ב) **אם יש לו מים כו'** · משמע שפוסק כדברי התו' בשביל הטור דאין הנטילה לתפלה אלא מצד מצוה לאוד כדרך שאר מצוה אבל מה שחילקו בגמ' בתפלה בין לפניו בין לאחריו לא קאי אלא לענין להתפלל בו' כדעת רש"י והסכימו לו התו' בברכות דף ט"ו ובפסחים דף מ"ו ובסי' ל"ב פסק בש"ע כדעת הרי"ף ועמ"ש שם ובודאי פסק דכאן הוא עיקר דבתרא הוא :

רלד (א) **א"ל אשרי כו'** · עמ"ש בסי' ל"ה ס"ג ע"ו דהטעם משום שלא יפסיק לכתחלה בין אשרי להקדיש אבל אין הטעם דא"ל קדיש על מה שאמר בלא מנין : (ב) **פ' התמיד קודם אשרי** · וג"ל שי"ל אחר אשרי כי פרשה זו היא במקום שחיטתו וזריקתו של התמיד ותפלה י"ח היא במקום הקטרתו על המזבח לפרשו ולה"ה ממ"ש הטור תפלת ערבית כנגד איברים ופדרים שלא נתעכלו ביום כו' ממילא ש"מ שתפלת מנחה כנגד עיקר הקטרתו ועמ"ש סימן קל"ו :

באר היטב

ומכ"ש שלא יתפלל ביום א' מנחה אחר פלג המנחה וערבית קודם ל"ה מ"א : (ה) צ"ה · וז"ל ד"מ מהרי"ל היה מתפלל מנחה בשעת הדחק סמוך לצ"ה ואמר אע"פ שנראה בעיר לילה מ"מ עדיין יום הוא עכ"ל · וכתב המ"א ודוקא בעיר שבתים גבוהים או יושבת בעמק ועכשיו נוהגין להתפלל מנחה ומעריב סמוכין זה לזה כי סוברין כרבנן ומה שמתפללין ערבית קודם הלילה היינו מפני הדוחק שטורח הוא לאסוף הצבור שנית · ויחיד שלא התפלל בבה"כ ימתין עד הלילה וצריך ליזהר שלא יתפללו ערבית קודם פלג המנחה מ"א : (ו) לתפלה · ואם נטל ידיו לתפלה אע"פ שהפסיק אח"כ בלימודו כגון בזמן שדורשין א"צ ליטול שנית ומ"מ בשבת שמפסיקין במכירת המצות נ"ל שצריך ליטול שנית לתפלת מוסף אא"כ לא הסיח דעתו · [ובספר אליה רבה פסק דכל זמן שהוא בבה"כ א"צ ליטול ידיו שוב דמסתמא לא הסיח דעתו] ואם נטל ידיו לאכילה ואכל מ"מ צריך ליטול לתפלה כיון שלא נטל לתפלה מה שאין כן ברחץ ידיו שחרית דהוי נטילה לתפלה ע' סי' ד' מ"א : (ז) א"צ ליטול · וינקה ידיו בצרור ויתפלל מה שליבור אף על פי שעדיין יש לו זמן להתפלל בימיר ב"ח פ"ת פ"ס :

רלד (א) א"ל אשרי · ואם אמרו אשרי בלא מנין ואח"כ באו מנין יאמר מזמור א' ואח"כ יאמרו קדיש וה"ה כשלומדים בבה"כ וליכא מנין ואח"כ קורין י"ד לומר קדיש לא ילות עבדי אלא בעינן שיהיו י"ד בשעת הלימוד מ"א אבל הפ"ז בסימן נ"ה ס"ק ג' כתב דכל שיש בלמידה שקדים עשרה די וא"צ שיהיו עשרה בשעת הלימוד ע"ש בס"ק ו' מה"ש ועיין בכ"ח שער אפרים סי' י"ו · כתב בפסקי מהרל"י סימן נ"ט אפי' אם מקצת צבור התפללו בעונתו ומשכו עד הלילה אין לומר קדיש כיון שנתחדש יום אחר שהפסיקו מלהתפלל עכ"ל · וכתב המ"א דה"ה אם נמשך באמירת א"מ וכיוצא בו שא"ל קדיש תתקבל וצריך ליזהר שלא יבא לידי כן ויאמרו הקדיש קודם ל"ה ע' לעיל סי' קל"ח ס"ג · [ובספר אליה רבה חולק עליו דאף אם נמשכו עד הלילה אומרים קדיש] : (ב) קודם אשרי · ט"ו · ומ"א כתבו לאומרה אחר אשרי ע"ש · וכתב הר"י וי"ל לומר פיטום הקטורת אחר פ' התמיד מי שמתאחר לבא לבה"כ בשעה שהצבור מתחילו מנחה יתפלל י"ח עמהם ואח"כ יאמר אשרי ע"א בסי' ק"ח ס"ק ה' דלא כב"ח ע"ש (עיין באר היטב סי' ק"ח ס"ק ו') :

באר הגולה

א ברכות ב' ב שבת ל"ה ג רבינו יונה שם בברכות ד כן שם ש כ"י לשלכם ה שם :

הלכות ק"ש ותפלה של ערבית

רלה זמן ק"ש של ערבית ובו ד' סעיפים

א א זמן קריאת שמע בלילה משעת יציאת (א) ב שלשה כוכבים **א** ג (א) קטנים ואם הוא יום מעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו ואם קראה קודם לכן ד חוזר **ב** וקורא אותה (ב) בלא ברכות (ב) ה ואם הצבור מקדימים לקרות ק"ש מבעוד יום יקרא עמהם קריאת שמע וברכותיה ויתפלל עמהם

רלה מ"ש הט"ת כאן דא"כ לא, הוי קשיא להו לחכמים מידי אין לו ביאור דאדרבה זהו קושיתם דחכמים ס"ל דצריך לקרות ולהתפלל בלילה : **א קטנים** · ומן הדין סגי בבינונים כמ"ש סי' תקס"ב אלא שאין אנו בקיאין לכן בעי' קטנים אבל גדולים לא מהני שנראים גם ביום (תר"י) : **ב וקורא בלא ברכות**.ולא יסמוך על ק"ש שעל מטתו הדא מפני שקורא אותה אחר אכילה ושתיה וק"ש של חובה צריך לקרותה לכתחלה לפני אכילה ועוד שאינו מכוין לצאת בה וע' סי' ס' ס"ד ומ"מ די שיקרא ב' פרשיות הראשונות כיון שהזכיר יציאת מצרים בבה"כ (תר"י) והעולם נהגו עכשיו כר"ת שיוצאין בק"ש שקראו בבה"כ אע"פ שהוא מבע"י קצת אבל כל אדם יחמיר לעצמו ויקרא על מטתו כל הק"ש ולפחות ג' פרשיות ויכוין לצאת בה בקין יזהר לקרותה

רלה (א) **ג' כוכבים קטנים** · ב"י בשם הר"י כתב בינונים כדאיתא ס"פ ב"מ וכיון שאין הכל בקיאין בין בינונים לקטנים צריך ליזהר עד שיראו הקטנים עכ"ל · ובסי' תקס"ב לענין תענית כתב רמ"א בינונים וצ"ל דבתענית לא הטריחו כולי האי : (ב) **ואם הצבור מקדימין כו'** · בת"ה סימן א' כתב דברוב קהילות נוהגים בימים ארוכים לקרות ק"ש של ערבית ולהתפלל ערבית ג' או ד' שעות קודם הלילה וסומכים על רש"י דיוצאין בק"ש שעל המטה והמנהג נשתרבב ע"י תשות כח שילדים נעולם ותאבים לאכול בעוד יום ומסיק נראה דאפי' ת"ח אם הוא בצבור שמקדימין להתפלל ולקרות קריאת שמע בימים שארוכים אם אין יוכל להפרישם א"צ לפרוש מהם אלא מתפלל וקורא עמהם ויוצא בזה אבל אם הורגל בשאר פרישות יתפלל ויקרא בזמן

שערי תשובה

רלה (א) קטנים עבה"ט וצ"ע ממ"ש המג"א סי' תקס"ב דקטנים לא מהני וע"ש שהניח גדולים במקום קטנים ועיין בפ"ג בשם מסה יהודה שהירם עד שיהיו נראין הקטנים כיוצאים אחר התחלה היינו הבינונים דהיינו שבתחלה נראים קטנים ואח"כ אותם הקטנים בעצמם נראים לעינינו יותר גדולים ואחרי נראים יוצאים כוכבים אחרים קטנים וכ"כ בבר"י דקטנים דהכא היינו שאחר הבינונים שעליהם אמרו פרק ב"מ ספק לילה וכמ' תקס"ב מיירי בבינונים תחלת יציאתן שהם קטנים והוא מיושב דברי הש"ך ביו"ד סי' רס"ו ממה שתמה הפר"ח בליקוטים ע"ש מפני ג' כוכבים ולענין ק"ש לא בעינן רצופים אלא אפי' מפוזרים מהני וע' סי' רל"ג : (ב) בלא ברכות עבה"ט וע' בתשובת הרים סי' נ' שהאריך ומסיק דירא שמים יש ליזהר לקרות כל הג' של ק"ש אחר צאת הכוכבים · ואע"פ שכבר קרא בבהמ"ד מפלג המנחה ולמעלה · וכתבו בשם האר"י ז"ל שהיה נוהר

באר היטב

רלה (א) קטנים · ומן הדין סגי בבינונים כמ"ש רמ"א בסימן תקס"ב אלא שאין אנו בקיאין לכן בעי קטנים אבל גדולים לא מהני שנראים גם ביום ובתענית לא הטריחו כולי האי ומגי בבינונים כמ"ש רמ"א סימן תקס"ב : (ב) בלא ברכות · ולא יסמוך על ק"ש שעל מטתו מפני שאין מכוין לצאת בה תר"י · וש"ז כתב דכל מאן דחש לפיסבר פ"ג סמוך יקרא ק"ש על מטתו ויכוין לצאת י"ח בזה ולא מפסר מפוזקין ולא יסמוך לקרות רק ב' פרשיות כיון דכבר קרא י"ח בבה"כ וזהו יותר נכון שדרך ש"ע דבדרך כמ"ש קרוב לודאי שבשעת ל"ה אפשר שישכח לקרות כשרע שכבר קרא ויולא רק שצריך לחזור משום רוחות דעלמא כמ"ש מאח"כ בשעת שכיבה דיש או שמפורדים לקרות מפני סמוכין ובזה אין אדם שטוי לשכח עכ"ל וכ"כ המ"א · טוב שלאחרי כמש"ם שרש"ל קרא על משכו כל ג' פרשיות עמ"א ס"ק ג' · ובגנת ורדים ובספר גן המלך סימן נ"ו · ובספר יד אהרן · מי שרגיל לקרות ק"ש ולהתפלל בצבור מעריב בלילה · ושם ושתמיד בברכות ק"ש עם הצבור מבע"י יגמור אומן כדי שלא יברך ברכה לבטלה ובלילה יקרא ק"ש בלא ברכותיה ויתפלל אע"פ